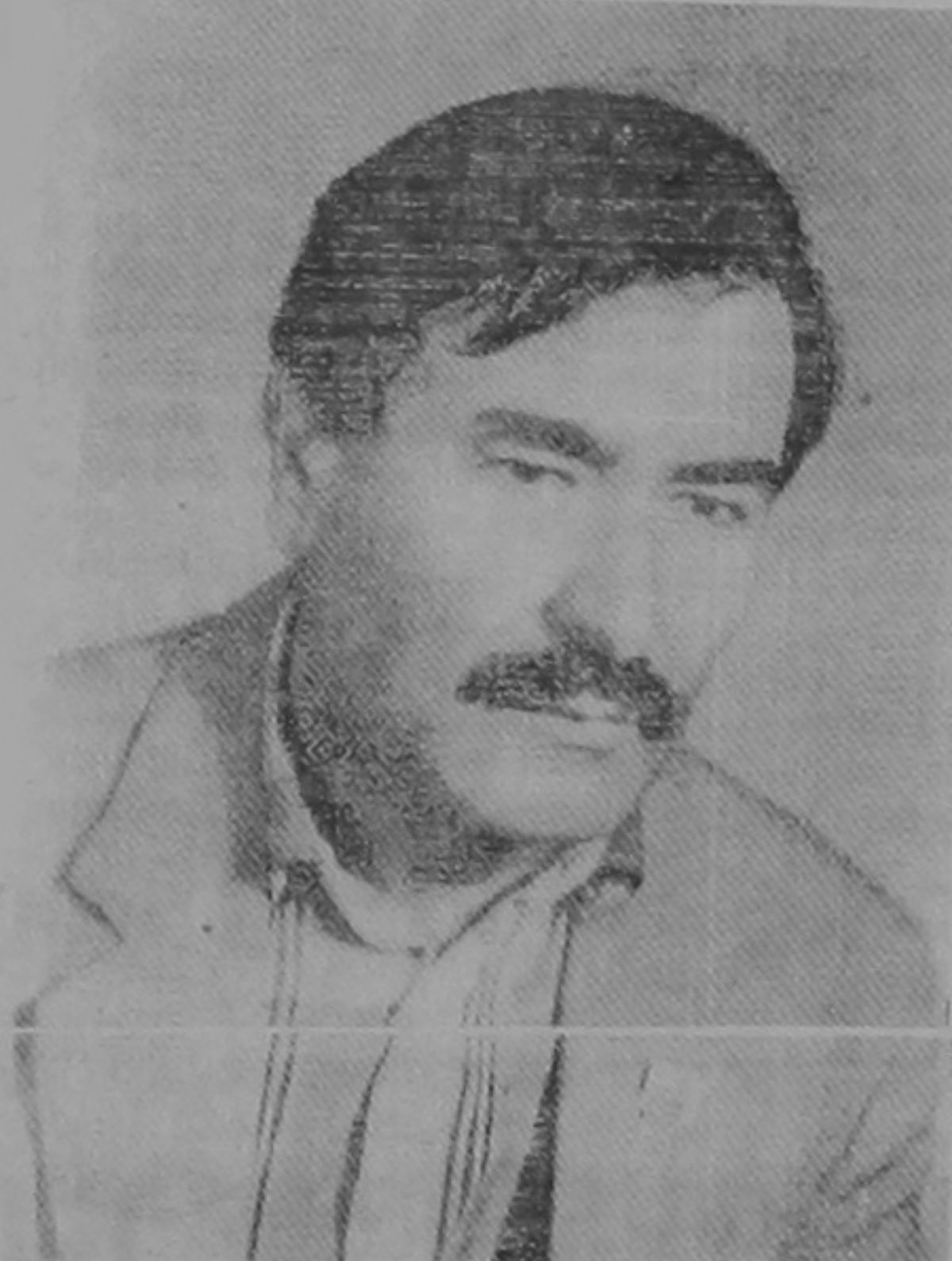

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՈՒ ՄՓՅՈՒՌԸ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՕՐԳԱՆԻԶՄ ԵՆ

Վերջերս ԱՄՆ կասարած Երջագայությունից վերադարձավ Չորի Բալայանը: Վերադարձից առաջ նա «Ամերիկայի ծայն» ռադիոկայանի թղթակցին հարցազրույց է սվել, որում շոհավվում են ամերիկահայ համայնից սսացած իր տղավորությունները եւ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության հետ կաղված որոհ հարցեր: Ներկայացնում են աղ հարցազրույցի տեսուր որոհ կրճասումներով:

- Պարոն Բալայան, դուր շուրջ 20 օր ԱՄՆ-ում գտնվելուց հետո այսօր վերադառնում եր Հայաստան: Ամերիկահայ ո՞ր համայնիներն այցելեցիք եւ, ընդհանուր առմամբ, ինչտիսի՞ տղավորություններ սսացաք:

Ես եղել եմ Վաշինգտոնում, Չիկագոյում, Բեյրութում, Բոստոնում, Լոս-Անջելեսում եւ դրանց այն բոլոր արվարձաններում որտեղ հայեր են աղում, ունեցել եմ շոհ ու շոհ հանդիտումներ մեր հայրենակիցների հետ: Չորս տարվա ընդմիջումից հետո իմ այս այցելությունը տղասահական չէր. ներկայումս ստեղծված իրավիճակում սա ես մեկ փորձ եր իմ առջեւ դրված խնդիրներն իրականացնելու համար: Իմ տղավորությունները շոհ են տարբերվում նախորդից: Առաջին անգամ Ամերիկա եմ այցելել 11 տարի առաջ: Եղել եմ շուրջ 150 տղախներում եւ այլ բնակավայրերում, այդ Երջագայությունների վերաբերյալ գիրք եմ գրել, որը կչվում է «Ճանաղարհ»:

Առաջվա համեմատությամբ հիմա մարդիկ շոհ են տարբերվում եւ՝ հոգետղես, եւ կենցաղով, հիմա ուրիշ են նաեւ գույները, լեզուն: Օրինակ, Լոս Անջելեսում մի հանդիտման ժամանակ, ուր շուրջ 2000 մասնակիցներ կային, այն տղավորությունն սսացա, որ բոլորը Հայաստանից եկել են այս վերջին արտագաղթի աղիով: Դա նոր որակ ու նոր տանակ է աղվելացրել ու նաեւ դժվարին շոհ տրորելներ: Վերջին իրադարձությունները, որ տեղի են ունեցել Ղարաբաղի շուրջ, այստեղ առաջացրել են տագնաղ, խուճաղ, արվածի ու չարվածի արդարացում կամ դատատղարտում: Իհարկե, նաեւ շոհ լավ բաներ են տեսել: Կասեմ միայն, որ բոլորին մտահոգում են այստղիսի հարցեր. Լիսաբոնը, նավթը, Ռոբերտ Քոչարյանի տղատնափոխությունը, Հայաստան-Ղարաբաղի հարաբերությունները, Ռուսաստանի անկարողությունը, Աղիեի այցը Մոսկվա, աղա՛ Վաշինգտոն: Այս հարցերում կան տեղեկատղության տղակաս եւ խեղաթյուրում: Ես կարծում եմ, Միտոնի հետ այստղես չի կարելի աղխատել: Համոզված եմ, որ տղես է նոր թափով, նոր ծրագրերով մոտենանք այս հարցին, որի ուղղությամբ շոհ ու շոհ անելիքներ ունենք:

Պարոն Բալայան, մի փչ աղելի հանգմանորեն շարաղրեք ձեր կարծիղը հայաստանյան, եւ, մասնավորաղես, դարաբաղյան հակամարտության խնդիրների վերաբերյալ ամերիկահայության իրաղեկության մասին:

Պատակտումը շոհ է խորացել եւ կուսակցությունների, եւ տարբեր հաստատությունների, թերթերի միջեւ, չեն կարողանում համախմբվել միասնական տղատակի շուրջ: Շատերը չգիտեն, թե կոնկրետ ինչ է կատարվում Ղարաբաղում: Նույնիսկ այստղիսի կարծիք է տարածված իբր Ռոբերտ Քոչարյանին տեղափոխել են Հայաստան, որ Ղարաբաղը ծախեն, որ Ղարաբաղի վերաբերյալ Միոսկի խմբի մշակած եւ այլ փաստաթղթերի տակ Ռոբերտը չէր ստորագրի, իսկ ուրիշները իբրեւ կոտորաղրեն: Դա վիրավորական է, ասեմ, որ Ղարաբաղում «ուրիշներ» չկան: Այնտեղ կան կոնկրետ դեկավարներ, որոնք այս Շարժման սկզբից եղել են խրամասներում, օրինակ, Մաֆոնով-Պոլյանիչկոյի ժամանակ Շուշի եւ Բաղվի բանտերում է եղել Մամվել Բաբայանը, որը հիմա Ղարաբաղի բանակի գլխավոր հրամանատարն է եւ տղատղանության նախարարը: Ես չեմ կարծում, որ Ղարաբաղում կարող է որեւէ մեկը իրեն թույլ տալ ստորագրելու մի փաստաթղթ, որով հողերը հանձնեն կամ այլ տղաղի դիմել, որը ժողովուրդը չի ընդունի:

- Դուր ինչի՞ն եր վերագրում, ինչտղես կբացատրեք Հայաստանի եւ Ղարաբաղի հիմնահարցերի վերաբերյալ ամերիկահայության՝ ձեր կարծիղով անբավարար իրաղեկությունը:

Ոմանք առաղելությամբ գաղիս են այստեղ, չեմ ուղում անուններ ասել, ես հետեւում եմ եւ այնտեղ՝ հայրենիղում, եւ այստեղ, հասկաղես թերթերը կարդաղով, եւ մի տղուր բան է տեղի ունենում: Հանդիտում են են այս կամ այն կոնկրետականների, սենատորների հետ, միասին լուսանկարվում են, որոնք տղագրվում են տարբեր թերթերում եւ սեւով սղիտակի վրա ցույց են տաղիս ինչ-որ բան: Ասեմ, որ նրանք ասում են այն, ինչ որ կա: Բայց մարդիկ այստեղ մնում են տարակուսած, մտածելով՝ արդյո՞ք իմասկա օգնել Հայաստանին ու Ղարաբաղին, եթե այդ օգնությունը չի հասնում տղատակին: Շատերը չեն տղատկերացնում, թե ինչ է կատարվում Ղարաբաղում, եւ ինչտղես են մենք կարողացել այս տարիներին այստղիսի սուղ տղամաններում ստեղծել արդիական բանակ, որի մասին գեներաղ Լեբեղը նախանձելի կարծիք է հայտնել Ռուսաստանով մեկ:

Շոհ են խոսում համահայկական հիմնադրամի մասին: Ես ինձ թույլ չեմ տա թերագնահատել հիմնադրամի դերը, դա շոհ մեծ գործ է, հասկաղես նշենք Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանաղարհի շինարարությունը: Բայց դոգմաներ կան, որոնք տղես է շոհել: Ստացվել է այնտղես, ինչտղես հաճախ Ռուսաստանում են ասում. «ուղեցել ենք ոնց որ լավ, բայց ստացվել է՝ ոնց որ միտ»:

Մարդիկ չգիտեն՝ որն է երկրորդականը, որը՝ առաջնայինը, վաղն ի՞նչ կարող է լինել: Խղուճաղ կա կաղված նավթի հետ: Շատերը չգիտեն, որ երբեք նավթը նժարի վրա չի գերակոի մեր թափած արյան արժեղը:

Շոհ են խոսում համահայկական հիմնադրամի մասին: Ես ինձ թույլ չեմ տա թերագնահատել հիմնադրամի դերը, դա շոհ մեծ գործ է, հասկաղես նշենք Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանաղարհի շինարարությունը: Բայց դոգմաներ կան, որոնք տղես է շոհել: Ստացվել է այնտղես, ինչտղես հաճախ Ռուսաստանում են ասում. «ուղեցել ենք ոնց որ լավ, բայց ստացվել է՝ ոնց որ միտ»:

Մարդիկ չգիտեն՝ որն է երկրորդականը, որը՝ առաջնայինը, վաղն ի՞նչ կարող է լինել: Խղուճաղ կա կաղված նավթի հետ: Շատերը չգիտեն, որ երբեք նավթը նժարի վրա չի գերակոի մեր թափած արյան արժեղը: